

In de kijker: Bart Ballaux
Bibliothecaris Kunstwetenschappen UGent
Nieuwe archivaris in Sint-Pieters-Leeuw
Nieuwe bibliothecaris in Bekkevoort
Nieuwe bibliothecaris in Herzele
In memoriam Dora Van Hoecke
In memoriam Karel Degryse

In de kijker: Prijs van Society of American Archivists voor Vlaming

Bart Ballaux (°1975) kreeg in augustus de Oliver Wendell Holmes Award. De Society of American Archivists (SAA) reikt deze prijs jaarlijks uit aan een buitenlandse archivaris of student archivatie die een opleiding volgt in de Verenigde Staten of in Canada. De prijs financierde (ten dele) zijn deelname aan de jaarlijkse SAA-conferentie die dit jaar plaatsvond in Boston en waaraan ongeveer 1500 archivariissen deelnamen.

De Oliver Wendell Holmes Award is gebaseerd op het curriculum van de kandidaat. Bart is licentiaat Geschiedenis, behaalde het diploma van de Aanvullende Opleiding Archivatie en Hedendaags Documentbeheer, het onderzoekersdiploma van het Nederlandse N.W. Posthumusinstituut, en was onderzoeksmedewerker (vakgroep geschiedenis) aan Ufsia-UA.

Bart Ballaux is ingeschreven aan de School of Library, Archival and Information Studies (SLAIS) aan the University of British Columbia (UBC). Hij is er als research assistant betrokken bij het lopende InterPARES 2-project.

Wat heeft u ertoe aangezet naar Canada te trekken?

Ik overwoog al geruime tijd om een bijkomende opleiding archivatie/records management in het buitenland te volgen. Enkele factoren hebben mijn uiteindelijke keuze beïnvloed. Mijn werkervaringen binnen de academische wereld en mijn deelname aan de opleiding van het N.W. Posthumusinstituut maakten dat ik hoe langer hoe meer overtuigd raakte van het belang van internationale ervaringen en contacten. Daarenboven spraken de bijdragen van prof. dr. Erik Ketelaar in het Nederlandse *Archievenblad* over zijn belevenissen als visiting professor aan de University of Michigan in Ann Arbor mij erg aan.

In Vlaanderen was er in 2003 weinig expertise over elektronisch archiefbeheer. In de aanvullende opleiding Archivatie

en Hedendaags Documentbeheer werden er geen gespecialiseerde vakken in dit vakgebied aangeboden. Enkele Canadese en Amerikaanse universiteiten hadden zich wel al op management van elektronische documenten toegelegd (bijvoorbeeld University of Michigan, University of Pittsburgh, University of California (Los Angeles), University of Texas (Austin), University of Toronto en University of British Columbia).

Met de toenemende automatisering in administraties wordt een grondige kennis van elektronisch informatiemanagement onontbeerlijk voor de archivaris en de records manager van de toekomst. Daarom wou ik mij in elektronisch archief- en documentbeheer bekwamen. De keuze voor UBC was op een aantal factoren gebaseerd: kwaliteit van het programma, uitstraling en bekendheid van de professoren, aantal vakken die betrekking hebben op (elektronisch) archief- en documentbeheer, mogelijkheden om in lopende onderzoeksprojecten als student te participeren, inschrijvingsgeld, stad en omgeving.

Bart Ballaux

Hoe baant een buitenlandse student zich er een weg?

Vóór mijn vertrek had ik slechts via e-mail contact met de administratie van UBC en SLAIS. De eerste dagen waren behoorlijk hectisch: een verblijfplaats vinden, deelnemen aan de oriëntatieactiviteiten, weg zoeken in een nieuwe stad... De Canadezen zijn echter heel behulpzaam en maken graag tijd voor een nieuwkomer. Vermits Vancouver een heel jonge stad is, zijn de meeste inwoners ooit zelf naar Vancouver geëmigreerd en begrijpen ze de problemen van nieuwe studenten.

Het archiefprogramma telt jaarlijks een twintigtal studenten, een kleine groep dus. Daarenboven komen de studenten van SLAIS uit verschillende delen van de wereld. Er zijn een aantal Amerikanen, een vijftal Aziaten, en de Canadezen komen vanuit het hele land naar SLAIS. Vele studenten kennen dan ook niemand wanneer ze hier arriveren, en dat vergemakkelijkt vanzelfsprekend de sociale contacten.

Wat is de waarde van die opleiding?

De opleiding tot Master in Archival Studies (MAS) is uniek in Noord-Amerika. Aan andere Noord-Amerikaanse universiteiten bestaat er meestal een specialisatie archivistiek in de School of Library and Information Studies, maar de officiële titel is Master in Information Studies (MIS) of Master in Library and Information Studies (MLIS).

Het unieke van de opleiding aan UBC beperkt zich echter niet tot de MAS-titel. Doordat er drie autoriteiten op het vlak van de archivistiek les geven, wordt de opleiding aan UBC in Noord-Amerika als één van de beste beschouwd. Afgestudeerde MAS-studenten werken niet alleen in Canada, maar ook in de Verenigde Staten en in tal van internationale organisaties. In vergelijking met andere Noord-Amerikaanse universiteiten is het aantal archiefvakken aan UBC uitgebreid. Er worden ongeveer 20 vakken aangeboden. Bovendien staat het de studenten vrij om in andere programma's binnen of buiten SLAIS te shoppen. Dat er in SLAIS ook bibliotheek- en informatiemanagementvakken worden gedoceerd, verlaagt alvast de drempel om als student archivistiek in die richtingen enkele lessen te volgen.

Het InterPARES-project biedt de studenten de mogelijkheid om actief in het lopende onderzoek over elektronisch archiefbeheer te participeren, en biedt de studenten de mogelijkheid om in toponderzoek een steentje bij te dragen.

Wat hoopt u met dat diploma te bereiken?

Voor mijn vertrek naar Canada had ik een precies idee omtrent mijn verblijf in Vancouver. Ik wou meer theoretische en praktische ervaring in elektronisch archiefbeheer – records management verwerven. Dat doel zal zeker en vast gerealiseerd worden. Daarenboven zullen er steeds goede contacten met enkele Canadezen blijven bestaan. Wat ik na mijn studies wil doen, is nog een open vraag...

Hoe belangrijk is het contact met mensen als Luciana Duranti, Terry Eastwood, Heather McNeil...?

Luciana, Terry en Heather zijn zowel qua onderwijs als onderzoek top. Elk met hun temperament en klemtone bren gen ze hun (Canadese) ideeën rond archivistiek over. Met Terry en Luciana heb ik nauwe contacten omdat ik met hen samenwerk in het kader van InterPARES. Het is bijzonder leuk dat ze heel wat tijd uittrekken om enkele andere studenten en mijzelf volledig in het onderzoek in te wijden.

Houdt u contact met de Vlaamse archiefwereld?

Vermits het academiejaar in Canada bijzonder intensief is, zijn de contacten met Vlaanderen momenteel gering. Vancouver biedt dan ook veel meer dan alleen een boeiende opleiding in de archivistiek...

Bibliothecaris Kunstwetenschappen Ugent

Benn Deceuninck

Eind vorig jaar werd **Benn Deceuninck** (°1960) bibliothecaris in de bibliotheek Kunstwetenschappen van de Ugent. Benn is fotograaf en was een tijd lang medewerker van het Instituut voor Psychootakoestiek en Elektronische Muziek, afdeling Musicologie aan de Ugent. Hem wachten

de normale taken van een bibliothecaris, naast het maken van een website voor de bibliotheek.

Sint-Hubertusstraat 2, 9000 Gent

Tel.: 09-264 41 20

E-mail: benn.deceuninck@Ugent.be

Nieuwe archivaris in Sint-Pieters-Leeuw

Joris Vanderborght (°1976) is sinds januari 2004 gemeentearchivaris van Sint-Pieters-Leeuw. Voordien werkte hij bij Kind & Gezin aan een project inzake elektronisch dossierbeheer. Joris is afgestudeerde van de interuniversitaire opleiding Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer.

Sinds augustus 2000 was er geen archivaris in de gemeente. De eerste bezorgdheid van Joris is de middelen en benodigdheden te krijgen om zijn taak naar behoren uit te oefenen. Daarnaast werd er een overbrengings- en ontleningsprocedure van kracht voor de administratie. Het archief dat nu wordt overgedragen is meteen ontsloten op dossierniveau. Als toegang wordt een digitale databank opgebouwd. Ook moeten er nog archiefbeheersplannen worden opgesteld voor de administratie.

De archiefdienst beschikt over 3 depots op 2 adressen. Er zijn plannen om een 4de ruimte toe te voegen. De archiefdienst bewaart de archieven van de huidige gemeente, van de voormalige gemeenten (Oudenaken, Sint-Pieters-Leeuw, Vlezenbeek, Sint-Laureins-Berchem, Ruisbroek), van de schepenbank van Ruisbroek en de parochieregisters van de Sint-Pietersparochie te Leeuw. Deze twee laatste archiefbestanden dateren uiteraard van voor de Franse Revolutie.

Pastorijstraat 21, 1600 Sint-Pieters-Leeuw

Tel.: 02-371 63 22

E-mail: joris.vanderborght@sint-pieters-leeuw.be

Nieuwe bibliothecaris in Bekkevoort

Patricia Cosemans

Op 10 mei werd **Patricia Cosemans** (°1975) bibliothecaris in de openbare bibliotheek van Bekkevoort. Patricia werkte als regentes Nederlands-Geschiedenis-Godsdienst in Don Bosco TI te Helchteren. In september 1999 deed zij dat deeltijds, want toen werd zij ook deeltijds bibliotheekassistente in de Openbare bibliotheek van Hoeselt, als verantwoordelijke voor de jeugdafdeling en uitbreidingsactiviteiten.

In Bekkevoort geeft Patricia prioriteit aan de automatisering van de bibliotheek met het systeem Bidoc. Een eerste OPAC-pc zou er nog dit najaar komen.

Eugeen Coolsstraat 17 A, 3460 Bekkevoort
Tel.: 01-460 555
E-mail: Bekkevoort@bibliotheek.be

Nieuwe bibliothecaris in Herzele

Op 1 juli 2004 werd **Paul Kellens** (°1963) bibliothecaris in Herzele. Paul genoot zijn opleiding aan de Sociale School Leuven en werkte achtereenvolgens op de dienst Cultuur, de dienst Middenstand, de Sociale Dienst en de Dienst Jeugd in Herzele.

Paul is de zesde bibliothecaris in vijf jaar tijd in Herzele. Hij ziet dan ook een speciale opdracht voor hem weggelegd: *"Ik zie het als mijn taak om stabiliteit in de organisatie te brengen. Ik plan in de eerste maanden vooral de interne organisatie op punt te stellen en een goed draaiend en gemotiveerd team uit te bouwen"*.

Tegen de tendens in wil de bibliothecaris het ledenaantal doen stijgen, vooral van de 55-plussers. *"We gaan aan drempelverlaging doen door de ontmoetingsfunctie sterker uit te bouwen, het aanbod aan te passen aan de populaire trends, de verouderde collecties sterk te wieden en een sterke vernieuwing door te voeren..."*.

Markt 4, 9550 Herzele
Tel.: 053-60 70 82; 0475-221 885
E-mail: herzele@bibliotheek.be

In memoriam Dora van Hoecke

Een vrije vogel in zijn vlucht

Op 15 juli 2004 overleed **Dora van Hoecke**, jeugdbibliothecaris in Aalst. Dora was meer dan 20 jaar werkzaam in de subsectie Jeugdbibliotheekwerk van de VVBAD en de huidige Vakgroep Jeugdbibliothecarissen. Ze startte haar inzet voor het Vlaamse jeugdbibliotheekwerk en de VVBAD op 6 juni 1983 onder het voorzitterschap van Chris Versteylen. Toen Rita Van de Wiele vanaf 10 december 1984 het voorzitterschap overnam, werd Dora secretaris. Na het ontslag van Rita in april 1990 werd geen nieuwe voorzitter gevonden en bleef Dora secretaris zonder voorzitter. Zij zorgde voor de uitnodigingen, de verslagen en was de contactpersoon. In die periode torste zij dus het grootste deel van het werk. Ze hield dit vol tot 31 januari 1995, toen ze haar ontslag indiende als secretaris maar wel lid bleef van de subsectie Jeugdbibliotheekwerk. Ook onder het voorzitterschap van Francine De Schepper (vanaf 25 maart 1996) en na de omvorming tot de huidige Vakgroep Jeugdbibliothecarissen bleef ze actief.

Dora ontbrak zelden op de vergaderingen. Met haar Lada tufte zij vele jaren rond van hot naar her. De vergaderingen vonden immers telkens plaats in een andere bibliotheek, zodat de leden verschillende bibliotheken leerden kennen en overal wel iets opstaken. In de beginjaren hoorde daar ook het gezamenlijk verorberde lunchpakket bij.

Zij werkte mee aan keuzelijsten als *Het neusje van de zalm* (VBC) of de folder *Boeken om cadeau te geven*, aan criteria voor het evalueren van kinderliteratuur, aan een enquête over de werking van de jeugdbibliotheken of aan diverse studiedagen. Ze zorgde ook voor de coördinatie van de keuzelijst Jeugdboekenweek (rubriek peuters en kleuters), waarvoor ze de hulp van de andere leden in dank aanvaardde.

Dora had een enorme liefde voor haar vak, het jeugdbibliotheekwerk, en het jeugdboek. Ze was professioneel onderlegd en kwam voor haar mening uit, zelfs als die indruiste tegen de gangbare opinie. Ze verdedigde vurig de zovele pareltjes uit de jeugdliteratuur en de promotie ervan via de Vlaamse jeugdbibliotheken.

Velen konden op haar rekenen: als ze iets beloofde, kwam dat ook in orde. Zo zette ze zich in voor de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen als Oost-Vlaams secretaris, ze zetelde ze als jurylid voor de toekenning van één of andere jeugdliteratuurprijs of leverde titels voor de themalijst *Prentenboeken* van LINC. Dora schoolde zich steeds bij. Jarenlang volgde ze zo de Nederlandse studiedagen in Woudschoten (georganiseerd door het toenmalige NBLC) en bracht daar trouw verslag over uit.

Ook de internationale kinderboekenbeurs van Bologna lag haar nauw aan het hart. In 1991 probeerde ze al een reis

te organiseren. Spijtig genoeg kon ze er op de Bologna-reis van 2004 niet meer bij zijn. Toch was ze nog erg geïnteresseerd in de verslagen van de deelnemers.

De leden van de Vakgroep Jeugdbibliothecarissen hebben Dora gekend als een stijlvolle vrouw met een sterke persoonlijkheid en een veelzijdige interesse. Ze was steeds een beetje excentriek gekleed. Dora hield van mooie dingen en van de natuur.

Dora van Hoecke blijft een naam in de jeugdbibliotheekwereld. We zullen aan haar blijven denken als aan *“een vrije vogel in zijn vlucht”*, zoals haar broer het zo mooi verwoordde tijdens de begrafenisplechtigheid.

Namens de Vakgroep Jeugdbibliothecarissen van VVBAD, Rosa Godefroid en Bert Seghers

Dora Van Hoecke

Herinneringen aan Dora Van Hoecke

Tijdens mijn eerste jaar bibliotheekschoolopleiding – nu net 10 jaar geleden – kreeg ik de kans een weekje stage te lopen in de bibliotheek van Aalst. De stage was zo opgebouwd dat elke sectiechef mij een halve of een hele dag onder zijn of haar hoede nam. Zo heb ik Dora Van Hoecke leren kennen. Op een terrein waar ik nauwelijks iets van afwist en – laat ik eerlijk zijn – ook nauwelijks enige affiniteit mee voelde, werd ik geconfronteerd met wat de Fransen *“un monstre sacré”* zouden noemen. Hoewel zeer onder de indruk van haar gedrevenheid, haar passie en onwaarschijnlijke ervaring, bleef ik toch ergens zitten met het beeld van een wat norse, stuurse vrouw. Wist ik toen veel!

Drie jaar later werd ik bibliothecaris in datzelfde Aalst. Ik had al snel door dat ik mij over de jeugd afdeling weinig of geen zorgen hoefde te maken, want die was in perfecte en veilige handen. Niet dat mijn relatie met Dora altijd zo rimpelloos was. Zeker in de aanvangsfase waren er regelmatig meningsverschillen. Pas later realiseerde ik mij dat het voor Dora niet gemakkelijk moet geweest zijn geconfronteerd te

worden met een baas die een complete leek was op een terrein waar zij zo een autoriteit op was.

Zeer snel prees ik mij gelukkig met een jeugdverantwoordelijke met de uitstraling van Dora. Zij was het perfecte bewijs dat – zelfs in een tijd als vandaag – ‘streng’ en ‘ernstig’ geen scheldwoorden hoeven te zijn. Zij was ook vooral streng voor zichzelf. Maar bovenal nog bewonderde ik haar consequentie en haar rechtlijnigheid.

En de resultaten bleven niet uit. De klassieke vertelnamiddagen hadden ook de voorbije jaren een reuzegroot succes, de Kinder- en Jeugdjury bloeide als nooit tevoren en ook de uitleencijfers jeugdfictie en non-fictie bleven gestaag aangroeien. Kwaliteit drijft dan ook altijd boven.

Kwam dan die vermaledijde ziekte. Dora was er de vrouw niet naar om zich zomaar gewonnen te geven. Tot op het laatste moment putte zij uit haar werk de kracht om te blijven vechten. Ook toen zij langdurig thuis moest blijven, stond zij erop de zicthendingen te blijven nakijken. Haar broer Dirk kwam die op geregelde tijdstippen ophalen. De kwaliteit moest immers bewaakt worden. En haar optimisme was legendarisch. Steeds weer geloofde zij dat een nieuwe behandeling wel resultaten zou opleveren. Ook met door de chemo zwaar verbrande handen bleef zij in haar herkenbare rode autootje naar Aalst komen. Weinigen zouden het haar nadoen.

De strijd was echter te ongelijk.

Het werk in de bibliotheek was Dora haar leven. Het leven in de bibliotheek zal nooit meer hetzelfde zijn zonder haar.

Mark De Neef, bibliothecaris in Aalst

In memoriam Karel Degryse

Hooglede, 9 december 1950-Nevers/Frankrijk, 20 augustus 2004

Tijdens het Internationaal Archiefcongres in Wenen drong het ontstellende en droevige nieuws door van het plotse overlijden van collega Karel Degryse, archivaris van het Vlaamse Parlement. Volgens het bericht was Karel op vakantie in Frankrijk met de fiets zwaar ten val gekomen en kort daarop overleden.

Karel behaalde in 1972 aan de Universiteit Gent het diploma van licentiaat in de Geschiedenis met een verhandeling over *De Oostendse Chinahandel (1718-35)*. Van 1972 tot 1978 – met een onderbreking voor zijn legerdienst – was hij achtereenvolgens navorsingsstagiair en aspirant bij het toen nog federale Nationaal Fonds voor

Wetenschappelijk Onderzoek - NFWO. Van 6 november 1978 tot 31 oktober 1979 was hij in het Bijzonder Tijdelijk Kader (BTK) tewerkgesteld op het Rijksarchief Beveren en van 1 december 1980 tot 31 maart 1988 als assistent op het Rijksarchief Gent. Tijdens zijn tweede periode op het Rijksarchief, in 1985, legde hij succesvol zijn doctoraat *De Antwerpse fortuinen. Kapitaalaccumulatie, -investering en -rendement te Antwerpen in de 18e eeuw* voor aan de Universiteit Gent onder het promotorschap van prof. dr. John Everaert. Op 1 april 1988 werd hij assistent bij de vakgroep Nieuwe Tijden - Koloniale en overzeese geschiedenis van de Universiteit Gent. Van 1 april tot 31 augustus 1994 was hij als wetenschappelijk navorser in het project '90 jaar N.V. Gentse Maatschappij voor de Huisvesting' verbonden

Binnen de sectie Archief en Hedendaags Documentbeheer (VVBAD) was Karel sinds 1998 actief lid van de werkgroep Wetgeving en Beleid; in 2003 werd hij voorzitter van deze werkgroep.

Karel laat een echtgenote en een dochter na. Aan beiden wordt hierbij namens de vereniging van de Vlaamse archivariissen en namens de hele VVBAD oprecht veel sterkte en moed toegewenst.

Johan Vannieuwenhuysse
Voorzitter sectie Archief en Hedendaags Documentbeheer

Met dank aan Aurèle Looman (OSGG) en Michel Vermote

Karel Degryse en zijn vrouw Lutgarde tijdens de archiefreis in Italië in 2001. Foto: Inge Schoups.

aan het Amsab-ISG. Op 1 december 1994 volgde zijn aanstelling als archivaris van het Vlaams Parlement.

Naast zijn zuivere beroepsbezigheden was Karel nog bestuurslid en voorzitter (1992-1994) van de Oud-Studenten Geschiedenis Universiteit Gent (OSGG), secretaris van het Antwerps Genootschap voor Geschiedenis en secretaris-generaal van de Koninklijke Belgische Marineacademie.

Hij publiceerde geregeld in belangrijke historische tijdschriften en verzamelwerken over de koloniale geschiedenis en de sociaal-economische geschiedenis van de 18de eeuw. Zijn wellicht bekendste monografie is *Pieter Seghers. Een koopmansleven in troebele tijden* (Antwerpen-Baarn, 1989). Het betreft een hertaalde uitgave van een autobiografisch handschrift van de Gentse koopman Seghers (1551-1621), voorzien van een uitvoerige inleiding over het leven en het werk van de auteur. Van hem verschenen ook enkele archiefinventarissen, met name *Inventaris van het archief van het ambacht Boekhoute* (1983) en *Het archief van de congregatie der Gentse parochiepastoors* (1984).